

Kıbrıs AB Derneği

Şubat 2007
Lefkoşa

1960 haklarına sahip çıkarken hedefimiz, “siyasi eşitliğe dayalı, iki toplumlu, iki bölge federal çözüm”ü kolaylaştırıcı zemin hazırlamaktır.

Erken bir çözüme en çok Kıbrıslı Türkler ihtiyaç duymaktadır.

Kıbrıs Cumhuriyeti AB üyesi olduktan sonra Kıbrıs Rum liderliği, elde edilen üyelik hakları ve veto kabiliyetini Türkiye'nin AB üyelik sürecinde kullanarak Kıbrıs konusunda kazanımlar elde etmeye odaklanmıştır. Kıbrıs Türk liderliği de “izolasyonlar” odaklı bir politika gütmeye başlamıştır. Her iki yaklaşım şekli de, tarafların karşılıklı kabul edeceği yönde bir çözüm doğuramaz. Bu durumda; taraflar ve uluslararası toplum tarafından da kabul görecektir, AB ile uyumlu erken bir çözüm için Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk liderliklerini yeniden cesaretlendirecek bir kaldıraca ihtiyaç vardır.

AB ile giriş görüşmelerine başlayan Türkiye'deki politika yapımcıları ise erken çözüm istemiş gibi algılanmak için azami çaba harcamakta fakat Kıbrıs'ta bir çözümü Türkiye'nin AB üyeliği sonrasına erteleyen bir tavır sergilemektedirler. Kıbrıs sorununun erken çözülebilmesi yönünde yeni bir kaldıraca Türkiye açısından da ihtiyaç vardır.

Çözümsüzlük, tüm tarafları olumsuz etkilemekte ancak Kıbrıs Türk toplumunu, yok olma riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu bağlamda, erken çözümü zorlamanın yollarını bulmak, diğer ilgili taraflardan farklı olarak, Kıbrıs Türk Toplumunu için öncelikler sıralamasında en önde gelmektedir ve var olma mücadelesinin en temel taşı niteliğindedir.

1960 haklarının talep edilmesi, tarafları kapsamlı çözüme motive edecektir.

Kıbrıs Rum liderliğinin referandum öncesi önündeki seçeneklerden biri Annan Planı'nda gerekli değişikliklerin yapılması için uğraş vermek ve planı bir uzlaşma noktası olarak kabul etmektir. Diğer seçenek ise, kendilerince “en mükemmel” bulana kadar kapsamlı çözümü kendi AB üyeliği sonrasına ertelemek ve Türkiye'nin AB sürecini veto tehdidi ile baskı altına alarak kazanımlar sağlamayı denemektir. Kıbrıs Rum liderliği, Kıbrıs Türk liderliğinin 2003 öncesi görüşmeler sürecindeki olumsuz tutumu nedeniyle ikinci seçeneklerini uygulama fırsatını yakalamış ve bu gün, Kıbrıs Cumhuriyeti enstrümanını tek başına kullanarak bu yolda ilerlemektedir.

Kıbrıs Türk toplumu, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurucu ortağıdır. Bu gerçek, uzun yıllar devam eden korkutma ve sindirme politikaları neticesinde tekrar ulaşılabilecek mümkün olmayan bir olgu şeklinde topluma sunulmuş ve bir tabu haline getirilmiştir. Cemaat Meclisleri, çifte seçim listesi, Cumhurbaşkanı ve Yardımcısı'na verilen veto hakları ve Temsilciler Meclisi'nde gerekli görülen durumlarda çifte çoğunluk gibi bir dizi yöntem ile Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nda iki toplumluluk ve siyasi eşitlik sağlanmıştı. Geldiğimiz aşamada, Kıbrıslı Türkler'in Kıbrıs Cumhuriyeti'nden kaynaklanan haklarını kullanmaya karar vermesi ve bunun gerçekleşmesi halinde, Kıbrıs Rum liderliği'nin uygulamakta olduğu yöntemle Kıbrıs'ta kazanım sağlama stratejisi artık netice doğurucu bir seçenek olmaktan çıkacaktır.

Seçenek, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası temelinde, “siyasi eşitliğe dayalı, iki toplumlu, iki bölge federal çözüm”ü sağlamaktır.

BM zemininde yıllardır ortaya çıkan çözüm parametreleri ve birikimler kullanılarak ve AB müktesebatına uygun olarak bulunacak çözüm modelinde 1960'a kıyasla daha çok daha az kilitlenme riski ve olasılığı vardır. 2004'de gerçekleşen Kıbrıs'ın AB üyeliği; bundan sonra bulunacak çözüm modellerine kendi karakterini empoze edecektir. Brüksel'in varlığı ve AB müktesebatının sağladığı yönetim şekli olasılıkları, kaçınılmaz olarak çözüm şeklini belirlemeye başlamıştır. Bu şartlarda belirgin hale gelen ve 1960 haklarının ortak kullanılması talebi ile de ivme kazanacak olan bir çözüm modeli, Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk liderlikleri tarafından, işlevselliği nedeniyle daha fazla tercih edilen bir çıkış yolu olarak kabul edilebilir bir potansiyele sahiptir.

1960 haklarına sahip çıkma projesinin nasıl gelişmesini bekliyoruz?

Kıbrıs Türk toplumunun 1960'dan gelen haklarının, Kıbrıs Rum liderliği tarafından kolayca kabul edilerek Kıbrıslı Türklere verilmesini beklemiyoruz. Bu konuda açılan davanın, siyasi sıkıntılar nedeniyle Kıbrıs Yüksek Mahkemesi'nde zaman tüketilerek kaybedilmesi ancak AİHM de kazanılması büyük bir olasılıktır. Bu süreç zaman alacaktır ancak 1960 haklarına sahip çıkma talebi Kıbrıs Türk toplumu arasında yeterince tartışılıp yaygın bir şekilde kabul görürse, neticeye ulaşmak çok daha kolay olacaktır.

Bu güne kadar yapılan birçok hukuk ve siyasi mücadelede Kıbrıs Türk tarafı KKTC zeminini, Kıbrıs Rum tarafı ise "*İhtiyaç Doktrini*" çerçevesinde şekillenen 1960 Anayasası'nı temel olarak kullanmış, kaybeden taraf hep KKTC zemini olmuştur. Kıbrıs Türk toplumu, uluslararası hukukun bir parçası olan 1960 Anayasası'nı sahiplenip kullanma yönünde güçlü bir niyet ifade eder ve bunun için mücadele edeceğini gösterirse, Kıbrıslı Rumların kullandığı "*İhtiyaç Doktrini*" ortadan kalkacak ve Kıbrıslı Rumlar da, henüz bir noktasını bile değiştiremedikleri 1960 Anayasası zeminine geri dönme zorunluluğu duyacaktır.

1960 haklarının kullanımı, Protokol 10'un yarattığı bir mecburiyettir.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin AB üyesi olmasından sonra ortaya çıkan ve çok iyi anlaşılması gereken yasal bir zemin oluşmuştur. Giriş antlaşmasının ekindeki Protokol 10, AB'nin Kıbrıs sorununa bakış açısını net olarak yansıtmıştır. Protokol 10'a göre Kıbrıs bir bütün olarak AB üyesidir ancak, Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin etkin kontrolü altında olmayan bölgelerde müktesebat askıya alınmış, müktesebatın askıya alınmasının Konsey'de oy birliği ile kaldırılabilirliği kayda geçirilmiş, bu protokolün hiç bir hükmünün belirtilen bölgelerdeki ekonomik kalkınmayı desteklemeye engel teşkil etmeyeceği ve ayrıca Kıbrıs Cumhuriyeti'nin herhangi bir bölgesinde müktesebatın uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği kabul edilmiş ve bir çözüm halinde Kıbrıs'ın giriş şartlarının, Kıbrıs Türk toplumu ile ilgili olarak yapılacak değişiklikleri, Konsey'in oybirliği ile kabul edeceğine karar verilmiştir.

Sonuç:

Kıbrıs Rum toplumunun, Kıbrıs Cumhuriyeti enstrümanını Kıbrıslı Türkler aleyhine kullanma veya Türkiye'yi veto tehditi ile baskı altına alarak Kıbrıs'ta kazanımlar elde etme stratejisi, 1960 haklarına ciddi şekilde sahip çıkılması halinde uygulanabilir olmaktan çıkacaktır. Yeni durum; "**1960 Anayasası'na dayalı, iki toplum arasında yetki paylaşımı**" mı yoksa Annan Planı benzeri bir çözüm ile "**siyasi eşitliğe dayalı, iki toplumlu, iki bölge federal çözüm**" mü? sorusuna indirgenecektir. Uluslararası hukuk açısından 1960 haklarımız henüz yitirilmemiş haklar olarak durmaktadır. Bu hakları kullanma iradesini Kıbrıs Türk toplumu gösterebilirse, ihtiyaç duyulan erken çözüme ulaşmak kolaylaşacaktır.